

quia ad hoc (ut dixi) sufficit stylus curiæ, sive ratione consuetudinis, sive (quod magis credo) quia sufficienter declarat et proponit Pontificum voluntatem et prohibitionem. Et eadem ratione, si stylus hoc habuit et habet, non solum in his spiritualibus pensionibus, sed etiam in temporalibus, in eis etiam procedit opinio Rebuffi, quod sine simonia vendi non possunt, saltem ratione juris positivi; et ita respondemus ad hoc dubium, de illis pensionibus supra huc remissum. Quam vero sit antiquus hic stylus curiæ, et an modo talis sit, ut extendatur non solum ad has spirituales pensiones, sed etiam ad temporales, mihi non satis constat. Verisimillimum tamen est, illum stylum et prohibitionem, cadere in pensiones clericorum, ut clerici sunt, vel quæ sunt annexæ aliquo modo officiis ecclesiasticis quæ vendi prohibentur; nam aliæ pensiones omnino temporales nullo modo videntur jam ad ordinem rerum spiritualium vel ecclesiasticarum pertinere.

16. *Si pensio ita redimatur, ut non extinguatur in pensionario pensum spirituale, non committitur simonia. — Pensionarius manet in conscientia obligatus ad onus spirituale, si cum alio sine licentia Pontificis redemptionem faciat.* — Secundo infero, si pensio spiritualis non ita redimatur, ut omnino extinguatur titulus spiritualis in pensionario, sed ita ut maneat ipse semper obligatus ad pensum spirituale solvendum, et quasi in se retinens titulum talis pensionis, talem redemptionem non esse simoniacam, imo nec videri prohibitam, quia illa revera non est redemptio pensionis, sed quasi locatio fructuum, seu anticipata venditio fructuum. Unde in eo casu cessat ratio supra facta, quia tunc non destruitur quod Papa construxit, nec venditur ullo modo illud spirituale, quod est in tali pensione, quia retinetur semper eodem modo quo antea erat. Nec invenitur prohibitum pensionariis, quominus possint fructus locare ad totam vitam per anticipatam solutionem, nisi fortasse stylus curiæ ad hoc etiam extendatur, ne pauperes clerici alienent fructus suæ sustentationis, quod non facile credo, nisi forte in pensionibus, quæ dantur loco alimentorum, vel ad quarum titulum aliqui ordinantur. Sic etiam dixit Navar., dicto Cons. 62, quod si per redemptionem non liberetur beneficium ab onere pensionis, sed tantum persona tenens beneficium, licita erit redemptio, quia non est redemptio pensionis, sed oneris personalis, quod est mere temporale, et signum est, quia,

licet moriatur redemptor pensionis, successor tenebitur solvere pensionem, quia beneficium transit cum onere suo. Intelligo tamen nunc ita hoc licere, ut pensionarius, non obstante redemptione, semper teneatur ad spirituale onus pensionis, quia licet acceperit simul æstimationem fructuum pensionis pro tempore vitæ beneficiati, ut supponitur, nihilominus totum illum cumulum accepit ut stipendium sustentationis pro officio, singulis diebus, et toto illo tempore præstando. Quin potius addo quod, licet conveniant inter se partes sine Papa et redemptionem faciant absolutam, nihilominus in conscientia pensionarius non liberatur ab onere spirituali, quod ratione pensionis tenetur explere, non quidem in penam simoniæ, de qua non dum agimus, sed ex natura rei; tum quia non potest quis privata sua voluntate se liberare, et eximere ab onere per Pontificem imposito, reportato eodem stipendio; tum etiam quia ex justitia tenetur ad officium, qui accipit fructus beneficii, sive anticipatos illos accipiat, sive annuatim, ut constat; ita vero se habet in eo casu pensionarius ille, ut ex dictis notum est.

17. *Objectio. — Satisfit. — Et resolvitur posse clericum libere renunciare pensioni, ita ut maneat liber ab onere spirituali.* — Dives: ergo nunc non potest clericus etiam libere et gratis renunciare pensioni, ita ut ab spirituali onere liber maneat; sicut non potest beneficiarius renunciare beneficio sine auctoritate superioris. Probatur consequentia, quia illud onus per Pontificem impositum fuit; ergo, licet possit quis renunciare commodo suo temporali, quia potest donare fructus pensionis, non tamen potest sua voluntate exui illo onere. Consequens autem videtur durissimum, et præter morem, quia revera non est verisimile, fuisse hanc intentionem Pontificis; tum quia illam non expressit, et non sequitur necessario ex eo, quod ad recitandum Virginis officium pensionarios obligaverit; tum etiam quia illud esset contra commodum beneficiorum et libertatem pensionariorum. Respondeo igitur negando sequelam: nam est valde dissimilis ratio. Quia aliud est renunciare officio, renunciando etiam commodo illius; aliud est velle accipere temporale commodum, et per illud pretium acceptum liberari ab spirituali debito. Hoc posterius est per se inordinatum, et hoc diximus esse malum et prohibitum. Primum vero fit, quando gratis omnino renunciatur pensio, et ideo illud sine dubio licet. Neque hoc est contra institutionem Pon-

tificis, quia ille non præcepit ut pensionarius semper retineret pensionem, neque ut semper recitaret absolute, sed ut recitaret, quando acciperet pensionem: censetur autem semper accipere, quando valorem pensionis pro toto aliquo tempore anticipate recipit, et ita semper durat vis illius præcepti; quando autem libere renunciatur pensio, tunc tollitur materia illius obligationis, et contra nullum præceptum fit.

18. *Pensiones quædam dantur pro munere spirituali, ut stipendium sustentationis, aliæ ratione beneficii.* — Superest dicendum de aliis pensionibus clericorum, quæ aliis specialibus titulis seu rationibus dantur: quæ multiplices sunt, possuntque iterum subdividui: nam quædam dari solent pro aliquo munere spirituali, ut stipendium sustentationis pro tali munere; aliæ vero dantur ratione alicujus beneficii. Prioris generis est pensio, quæ solet dari titulari Episcopo, ut sit adjutor proprii Episcopi in pontificalibus muneribus; potest etiam dari vicario Episcopi, visitatori, etc. Et hæc possumus vocare stipendiariam pensionem spirituales, de qua Soto dicto lib. 9, quæst. 7, artic. 2, generatim et indistincte definiit talem pensionem nec vendi nec redimi posse, quod formaliter ac proprie loquendo verum esse existimo; potest tamen aliquod dubium continere.

19. *Explicatur quo pacto nec vendi nec redimi possit pensio, quæ datur Episcopo titulari.* — Ut ergo hoc explicetur, advertio, dupliciter posse hanc pensionem intelligi. Primo, ut sit propria pensio imposita super Episcopatum, verbi gratia, vel aliud simile beneficium, ut pro Petro, ut sit vicarius Episcopi, vel ut pro illo concionetur, quæ pensio semper durabit, quandiu Petrus vixerit, etiamsi Episcopus moriatur. Vel etiam posset esse perpetuo imposita, et dicata pro tali functione, licet non pro certa persona, ut si super beneficium alicujus parochiæ esset imposita pensio certa ad sustentandum concionatorem in Quadragesima, vel aliquid simile. In his ergo et similibus, evidens est non posse vendi, quia venderetur spirituale ministerium, cui sunt annexæ, nec etiam posse redimi, quia obligatio ad tale munus non potest extinguari. Unde si pensionarius, retento munere et obligatione illius, vellet pacisci de tota pensione pro vita Episcopi, verbi gratia, et illam vendere, tunc non esset redemptio pensionis, sed locatio fructuum, ut paulo antea dicebamus; et ideo dixi sententiam Soti formaliter veram

esse de pensione ut annexa muneri; nam materialiter ipsa pensio quoad fructus vendi potest, quod annuatim accipiendum est, pro aliqua summa pecuniæ simul accepta, quia tunc soli fructus per se separatim, et sine illa annexione ad spirituale ministerium venduntur. Oportet tamen ut hæc non misceantur; nam si Episcopus, verbi gratia, velit alicui dare munus cui est pensio annexa, cogendo illum a principio, ut secum de tota pensione paciscatur, et redemptionem pensionis acceptet, simoniam committit, saltem jure ecclesiastico prohibitam, quia munus illud, cum pensione illi annexa consequenter, per modum unius confertur, et ideo debet pure et simpliciter dari absque pacto; tunc autem intervenit pactum. Item quia Episcopus nullum habet omnino jus ad urgendum alterum, ut suam pensionem redimat vel locet, et ideo dum non vult dare spirituale sine hoc onere, simoniam committit.

20. *Quid dicendum sit de pensione stipendiaria, cum est tantum personalis.* — Alio autem modo potest intelligi hæc pensio stipendiaria, ut sit tantum personalis, quia non est episcopatus, verbi gratia, imposita, sed Episcopo, vel potius ipse Episcopus illam sibi imponit, assignando illam suo vicario, visitatori, aut alteri simili ministranti in spiritualibus pro salario, seu congrua sustentatione. Et in his pensionibus vix habet locum quæstio, quia certum est absque simonia talem pensionem postulari et exigi, ex parte ministri, qui ecclesiasticum ministerium assumit, quia non ut pretium, sed in sustentationem illam postulat, et eodem modo licite promittitur, juxta caput primum, cum similibus, *Ne prælati vices suas.* Potest etiam prælatus de hac pensione pacisci, et eam minuere quoad possit aut velit, intra latitudinem congrui seu justii stipendii. Si autem officium haberet jam taxatum stipendium, vel certa emolumenta, partem illorum exigere, vel aliquid loco illius, simonia esset in inferioribus prælatis, saltem ex prohibitione juris, ut bene notat Ugolinus, tab. 4, cap. 48, § 6. Committeret item simoniam Episcopus, si aliquid acciperet a Petro, verbi gratia, ut ipsum potius in vicarium acciperet, quam Paulum; tunc enim jam pecuniam acciperet, pro sua potestate deleganda. Et eadem ratione si Petrus offerret pecuniam alicui tertio, ut sibi munus illud obtineret, non minus simoniam committeret, quam si pro beneficio obtinendo id faceret. Idemque est quoties istæ pensiones ita

venduntur, ut ipsa ministeria consequenter vendantur. Is autem, qui jam habet ministerium, recte potest pensionem sibi debitam vendere, tanquam de re pure materiali disponendo. Redemptio autem in his etiam quoad factum locum non habet, si relinquendum sit ministerium, quia eo ipso cessat pensio sine alia redemptione.

21. *Qui tenetur dare certum stipendium pro missis, simoniam non committit, si ab aliquo sacerdote pretium accipiat, ut illi potius quam alteri det stipendium.*—Sed queri potest circa hoc, an simoniam committat is, qui, cum teneatur dare certum stipendium alicui sacerdoti pro multis missis dicendis, pretium accipit ab aliquo sacerdote, ut illi potius quam alteri stipendia tribuat, vel, quod in idem redit, si cum illo conveniat ut majori parte stipendii contentus sit, et aliquam sibi relinquat. Videtur enim illa esse simonia, quia illa elemosyna pro missa est quasi pensio stipendiaria pro ministerio spiritali; ergo illam vendere, obligando ad ministerium, est vendere ministerium; ergo est simonia. At in illo casu venditur pensio, et elemosyna illa, quæ obtinenda est per ministerium spirituale; ergo committitur simonia. Nihilominus dico ibi posse quidem committi injustitiam, si ille nullum habeat jus ad illam extorsionem faciendam, simoniam autem non committi, quia, eo modo quo potest fieri pactum de stipendio missarum sine simonia, ut infra dicemus, potest etiam, qui conducit clericum, procurare ut parvo stipendio contentus sit absque simonia. Quod si in hoc excedat, cogatque clericum pauperem, ut propter necessitatem inæquali stipendio contentus sit, erit injustus, non autem simoniacus, quia nihil spirituale emit aut vendit, sed tantum de stipendio sustentationis conventionem facit; hoc autem tantum fuit in prædicto casu, ut constat; ergo ibi non est simonia ex natura rei; nec etiam ex prohibitione juris, quia nulla de his privatis muneribus et stipendiis prohibitio facta est.

22. *De pensionibus quæ pro beneficio dantur, quid sentiendum.*—*Tripliciter potest imponi pensio pro beneficio.*—Venio ad pensiones, quæ pro beneficio dantur, in quo genere distingui solet duplex pensio: una, quæ datur in titulum beneficii; alia, quæ pro beneficio datur. Ita sumitur ex Panormitano, in cap. *Conquerente*, de Cleric. non residentibus, et ex Cardinali, et aliis, quos refert et sequitur Gigas, dicta quæst. 54, et in 67; et Gomez

etiam locis citatis. Verumtamen illa pensio, quæ in titulum beneficii erecta est, ad præsentem considerationem non spectat; est enim verum beneficium; sive sit ad serviendum et javandum parochum in officio parochiali, quæ solet capellania vocari; sive sit ad serviendum tantum in choro, vel officiis divinis; sive sit beneficium simplex, aut proprium præstimonium; omnia enim hæc sunt propria beneficia, ut de præstimoniis diximus, et de aliis a fortiori constat, quia in eis invenitur titulus spiritalis cum perpetuitate, institutione canonica, et aliis conditionibus necessariis. Pensio ergo sic instituta in titulum beneficii, licet retinerit hoc nomen, quia redditus ejus super beneficium aliquod impositi fuerunt, tamen post talem institutionem jam non est pensio, prout nunc de illa loquimur. Pensio autem pro beneficio imposita, est propria pensio, et non beneficium. Tribus autem modis videtur posse imponi. Primo, pro beneficio cui aliquis renunciat, cum illud pacifice consideret, et commode posset illi inservire. Secundo quando pro beneficio litigioso per transactionem, et arbitrium judicis, uni datur beneficium, alteri vero pensio super illud. Tertio, quando, parochus senex, qui per plures annos ecclesie inservivit, dimittit beneficium, et ei datur pensio ad suam sustentationem.

23. *Opinio asserentium posse vendi et redimi has pensiones.*—De his ergo omnibus aliqui sentiunt pensiones has esse temporales omnino, et posse vendi, et redimi. Ita sentit Cajetan., dicta Respons. 10. Nam, licet de redemptione directe respondeat, tamen ratio ejus æque de venditione procedit; loquitur autem specialiter de prima pensione, quæ reservatur pro beneficio resignato, et a fortiori est idem dicendum de reliquis, quia est eadem vel major ratio, ut dicemus. Sed Cajetanus loquitur juxta antiquum jus, in quo eadem videtur ratio de his pensionibus ac de illis, quæ simpliciter dantur clericis auctoritate Papæ ex beneficiis vacantibus, quia etiam in his non dabantur fructus pensionis ob functionem spiritali. Nec refert quod pensio reservetur intuitu prioris beneficii, vel præcedentium spiritalium ministeriorum, quia non datur tanquam stipendium illorum, neque ut illis annexa, sed immediate datur personæ tanquam elemosyna quædam ex bonis beneficii auctoritate Pontificis facta. Quæ elemosyna postquam facta est, et quasi separata a beneficio, temporale quid est, licet motivum ad illam faciendam spirituale fuerit. Sicut si fruc-

tus certæ possessionis Ecclesie ad vitam parochi senis separaretur (quoad usumfructum) a beneficio, et applicaretur ad sustentationem ejus.

24. *Opinio existimantium nec modo vendi posse has pensiones, neque unquam potuisse.*—Alii vero existimant has pensiones vendi non posse, nec potuisse unquam, vel quia dantur ut annexæ ordini clericali, et intuitu illius, cujus signum est, quia si contingat pensionarium in quocumque ex his modis relinquere omnino statum clericalem ducendo uxorem, eo ipso pensio vacaret, et ille fieret inhabilis ad talem pensionem; vel secundo, quia talis pensio subrogatur loco beneficii, et ideo ita constituitur, ut sapiat naturam beneficii, et spiritalis fiat aliquo modo, saltem per annexionem. Et ita sentiunt Caccialupus, de Pens., quæst. 30; et Gigas, quæst. 54, quamvis de hoc formaliter ibi non tractent, sed de alio puncto, scilicet, an hæc pensiones per matrimonium vacent. Affirmant enim vacare, et Gigas ait ita observare curiam. Videtur autem inde sequi, has pensiones reputari valde spiritalibus annexas, quamvis in rigore possent alia ratione vacare, scilicet, quia intentio Pontificis fuit eam dare clerico ut clerico, et non ut laico, et ita est præsumendum, nisi aliud ex concessione constet, quia et recta ratio et ordinarium jus id postulat; de quo alias. Præterea Victor., in dicta Relect., num. 49, in tertio casu de parochio sene, inclinatur in partem negantem talem pensionem esse vendibilem, licet oppositum non omnino abjiciat. Et idem sentit Soto, dicta quæst. 7, artic. 2, licet sub particula *forsitan*, qui tamen non eodem modo statim loquitur de aliis duobus generibus pensionum, quas redimi et vendi posse censet. Quod mihi non videtur consequenter dici. Nam potius in ultimo casu, quando pensio datur veluti in remunerationem præteriti servitii, vel in puram sustentationem parochi senis, videtur militare ratio, ob quam illa pensio sit mere temporalis, quia jam non datur propter spirituale ministerium, per quod redditus illi comparandi sint; et quod præcedat servitium spirituale, non refert, ut declaravi. Item Major., 4, distinct. 25, quæst. 5, ad 4, agens in particulari de pensione imposita ad componendam litem, censet esse spiritualement, ita ut natura sua possit eum beneficio commutari. Et consequenter ait inducere obligationem spiritualement, saltem orandi pro illis qui beneficium illud instituerunt, aut dotarunt, aut decimas solvunt, etc.

25. *Auctoris sententia.*—Mihi breviter vi-

detur, secundum jus antiquum, eandem esse rationem de his pensionibus quæ de aliis mere simplicibus (ut sic dicam), seu quæ sine aliquo ex his respectibus ad præcedens beneficium vel ministerium dantur, quia non video rationem dissimilitudinis. Et ideo ex natura rei non erant invendibiles, nec irredimibiles. Sed consulendus erat stylus curiæ, et si ex illo de prohibitione constaret, tunc essent materia simoniæ, quia prohibita: secus vero dicendum esset, ubi de tali stylo non constaret. Nunc autem existimo has omnes comprehensas fuisse a Pio V sub pensionibus clericorum, ut clerici sunt; omnes enim ad illa duo membra reduxit; et non est verisimile has pensiones comprehendere sub pensionibus laicorum, quia revera dantur intuitu clericatus. Quare non dubito quin nunc sint spiritalibus annexæ; obligant enim omnes ad aliquod spirituale officium, ut diximus. Et ita de illis judicandum censeo, nisi ex Bulla concessionis aliud de voluntate Pontificis constet.

CAPUT XXVII.

UTRUM COMMENDÆ, COADJUTORIÆ, VEL HOSPITALIA SINT MATERIA SIMONIÆ.

1. *Quid sit commenda.*—Hæc quæstio et similes magis pendent ex intelligentia facti, quam ex novo jure, præsertim si de jure divino loquamur, nam de ecclesiastico poterit esse specialis aliqua ratio: utrumque ergo breviter explicabimus. De commendis ergo explicandum prius est, quid hac voce significetur. Commenda enim a verbo commendandi dicta est; interdum enim ecclesia aliqua, vel beneficium ejus non confertur alicui in titulum, sed commendatur, seu committitur illi cura vel administratio ejus, et, ob hanc commendationem, fructus beneficii, vel pars eorum illi assignatur, et illa commissio seu cura cum tali emolumento commenda dicitur. Unde, juxta propriam et antiquam rationem, commendæ introductæ sunt in favorem et utilitatem ecclesie quæ commendatur. Imo in cap. *Nemo*, de Elect., in 6, dicitur non esse faciendas, nisi ex evidenti ecclesie commendatæ necessitate vel utilitate. Quia, videlicet, si non commendaretur, maneret pro aliquo tempore sine ministerio ac gubernatione necessariis. Et ita ibi præcipitur, ut istæ commendæ temporales sint, imo sex mensium tempus illis præfigitur. Sed, ut notat Sylvester, verb. *Commenda*, illud maxime locum habet in